

Časté otázky k plnění povinné školní docházky a základnímu vzdělávání

1. Jsou nějaké závazné vzory třídních knih a další pedagogické dokumentace? Je možné vést třídní knihu a ostatní pedagogickou dokumentaci pouze v elektronické podobě?

Každá škola je podle školského zákona povinna vést třídní knihu, která obsahuje průkazné údaje o poskytovaném vzdělávání a jeho průběhu, avšak forma tohoto dokumentu je pro školy nezávazná. Školy si mohou zvolit z nabídky tyto dokumenty, které nejvíce vyhovují jejich specifickým požadavkům, případně si vytvořit i vlastní. Proto i nová podoba školské dokumentace vytvořená Výzkumným ústavem pedagogickým a zveřejněná na webových stránkách MŠMT je pouze doporučena (<http://www.msmt.cz/vzdelavani/nove-tridni-knihy-a-dalsi-skolske-dokumenty-pro-zakladni>). Je plně v kompetenci škol, jestli budou tyto dokumenty využívat v nabízené podobě nebo se jimi budou pouze inspirovat a upraví si je podle svých vlastních požadavků. Uvedené platí pro všechny základní školy, včetně základních škol speciálních nebo základních škol praktických.

Dokumentaci školy je možno vést v papírové nebo elektronické podobě. Školský zákon neurčuje podobu, ale obsah dokumentace. Následně je ale třeba při archivaci dokumentace postupovat v souladu se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zde je v § 2 písm. d) vymezen dokument, který podléhá archivaci: "d) dokumentem každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena," - umožňuje se archiovat i digitální podoba dokumentů.

Dále jsou v Příloze č. 2, bod 16 vymezeny typy dokumentů, které se posuzují jako archiválie: "16. Třídní výkazy, katalogy, katalogové listy, protokoly o závěrečných zkouškách, protokoly o maturitních zkouškách vydané základními a středními školami a protokoly o státních závěrečných zkouškách na vysokých školách".

A konečně v § 69a je vymezen postup pro archivaci digitálních materiálů:

"§ 69a - Zvláštní ustanovení o dokumentech v digitální podobě

(1) Není-li doručený dokument v digitální podobě opatřen uznávaným elektronickým podpisem, elektronickou značkou nebo kvalifikovaným časovým razítkem, určený původce jej opatří kvalifikovaným časovým razítkem.

(2) Je-li doručený dokument v digitální podobě opatřen uznávaným elektronickým podpisem, elektronickou značkou nebo kvalifikovaným časovým razítkem, určený původce

a) ověří platnost uznávaného elektronického podpisu, elektronické značky nebo kvalifikovaného časového razítka a platnost kvalifikovaného certifikátu nebo kvalifikovaného systémového certifikátu,

b) zaznamená údaje o výsledku ověření podle písmene a) a uchová je spolu s doručeným dokumentem v digitální podobě.

(3) Uchovávání dokumentu v digitální podobě provádí určený původce postupem zaručujícím věrohodnost původu dokumentu, neporušitelnost jeho obsahu a čitelnost dokumentu, a to včetně údajů prokazujících existenci dokumentu v digitální podobě v čase. Tyto vlastnosti musí být zachovány po dobu skartační lhůty dokumentu. Je-li potřeba zachování věrohodnosti původu dokumentu kratší než skartační lhůta dokumentu, uvede to určený původce ve svém spisovém a skartačním plánu.

(4) Převádění dokumentu v analogové podobě na dokument v digitální podobě a naopak a změnu formátu dokumentu v digitální podobě provádí určený původce postupem zaručujícím věrohodnost původu dokumentu, neporušitelnost jeho obsahu, čitelnost dokumentu a bezpečnost procesu převádění nebo změny formátu.

(5) Připojení údajů, které vznikly při přípravě dokumentu k uchování podle odstavce 3 nebo při převedení či změně formátu dokumentu podle odstavce 4 a které jsou pro uchování dokumentu nebo převedení či změnu formátu dokumentu nezbytné, se nepovažuje za porušení obsahu dokumentu.

(6) Před převedením dokumentu v digitální podobě na dokument v analogové podobě nebo změnou formátu dokumentu v digitální podobě ověří určený původce platnost uznávaného elektronického podpisu, elektronické značky nebo kvalifikovaného časového razítka, je-li jimi dokument v digitální podobě opatřen. Údaje o výsledku ověření a datum převedení dokumentu v digitální podobě na dokument v analogové podobě nebo datum změny formátu dokumentu v digitální podobě určený původce zaznamená a uchová je spolu s dokumentem vzniklým převedením nebo změnou formátu.

(7) Dokument v digitální podobě vzniklý převedením z dokumentu v analogové podobě nebo změnou formátu dokumentu v digitální podobě doplněný o datum převedení opatří určený původce uznávaným elektronickým podpisem osoby odpovědné za převedení z dokumentu v analogové podobě nebo změnu formátu dokumentu v digitální podobě, nebo svojí elektronickou značkou a kvalifikovaným časovým razítkem.

(8) Neprokáže-li se opak, dokument v digitální podobě se považuje za pravý, byl-li podepsán platným uznávaným elektronickým podpisem nebo označen platnou elektronickou značkou osoby, která k tomu byla v okamžiku podepsání nebo označení oprávněna, osoby odpovědné za převedení z dokumentu v analogové podobě nebo změnu formátu dokumentu v digitální podobě nebo osoby odpovědné za provedení autorizované konverze dokumentů a opatřen kvalifikovaným časovým razítkem. Ustanovení věty první se vztahuje i na dokumenty vzniklé z činnosti původců, kteří nejsou určenými původci."

Při archivaci digitálních dokumentů je tedy možno postupovat dvojím způsobem: digitální dokumentaci vytisknout a opatřit podpisy, nebo postupovat v souladu s § 69a zákona č. 499/2004 Sb.

2. Musí se archivovat žákovské knížky žáků ?

Na dotaz lze odpovědět s využitím zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zde je v § 2 písm. d) vymezen dokument, který podléhá archivaci: "d) dokumentem každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena,".

Dále jsou v Příloze č. 2, bod 16 vymezeny typy dokumentů, které se posuzují jako archiválie: "16. Třídní výkazy, katalogy, katalogové listy, protokoly o závěrečných zkouškách, protokoly o maturitních zkouškách vydané základními a středními školami a protokoly o státních závěrečných zkouškách na vysokých školách".

Archivace žákovských knížek tedy není stanovena závazným právním předpisem.

3. Žák z důvodu pobytu v zahraničí delší dobu nedochází do základní školy, absence není omluvena, škola nemá informace o místě žákova pobytu, zákonný zástupce žáka nereaguje na výzvy školy. Jaký je postup školy v tomto případě ? Jaký uvádět počet splněných let povinné školní docházky v dokumentaci žáka a na vysvědčení, jak uvádět hodnocení prospěchu ?

Žák, který z důvodu migrace do zahraničí neabsolvoval podstatnou část vzdělávání za dané pololetí a neplní povinnou školní docházku podle § 38 školského zákona (resp. zákonný zástupce žáka nesplnil svou povinnost podle § 38 odst. 4 oznámit řediteli „kmenové“ školy délku pobytu v zahraničí a skutečnosti, ze kterých bude zřejmé, že žák plní povinnou školní docházku v zahraničí), nebude moci být na konci pololetí hodnocen na vysvědčení (a není možné z důvodu jeho nepřítomnosti jej hodnotit ani v náhradním termínu). Ve všech předmětech bude tedy na vysvědčení uvedeno „nehodnocen“ s tím, že na konci prvního pololetí bude uveden stupeň celkového hodnocení „nehodnocen“, na konci druhého pololetí se použije stupeň „neprospěl“ (viz § 15 odst. 6 a 7 vyhlášky č. 48/2005 Sb.). Důvody pro nehodnocení žáka se uvedou ve školní matrice. Jestliže je takto žák „nezvěstný“ i v dalších školních letech, není již nutné evidovat absenci žáka; ve školní matrice se popíše zjištěné skutečnosti o tom, že žák zřejmě neplní řádně povinnou školní docházku v souladu se školským zákonem, a vhodné je i zakládat kopie oznámení podezření ze záškoláctví učiněné orgánem sociálně-právní ochrany dítěte případně přestupkové komisi místně a věcně příslušného obecního úřadu (zanedbáváním péče o povinnou školní docházku se zákonný zástupce dopouští přestupku podle § 31 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, případně může být souzen za spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže podle § 217 trestního zákona).

Jakmile se u kteréhokoliv žáka objeví zvýšená absence ve vyučování, doporučujeme nejprve vyzvat písemně zákonného zástupce žáka k vysvětlení a následně oznámit podezření ze záškoláctví orgánem sociálně-právní ochrany dítěte, popř. policii. V případě, že ředitel školy získá věrohodné informace o tom, že žák a jeho zákonní zástupci vycestovali do zahraničí bez udání místa pobytu a není tedy možné je kontaktovat, upozorní ředitel školy zmíněné orgány přímo bez předchozího upozornění zákonných zástupců.

Doba, po kterou žák pobýval v zahraničí, se započítává do počtu splněných let povinné školní docházky, a to i v případě, že žák po celý školní rok (příp. i více let) v zahraničí nedocházel do žádné školy. Pokud totiž žák nemůže v zahraničí plnit povinnou školní docházku některým ze způsobů uvedených v § 38 odst. 1 písm. a) nebo b), plní povinnou školní docházku formou individuální výuky; není však v možnostech ředitele „kmenové“ základní školy zkontrolovat, zda žák měl v zahraničí možnost školu navštěvovat, a posuzovat důvody, proč školní docházku ve škole neplnil. Po návratu žáka do České republiky se tedy na dalších vysvědčeních a v dokumentaci žáka bude uvádět počet let splněné školní docházky v České republice navýšený o dobu pobytu žáka v zahraničí.

Žáka bude muset škola vykazovat do doby, než uplyne devět školních roků od začátku plnění povinné školní docházky, a pokud si v této době nevyžádá kopii dokumentace žáka ze školní matriky jiná základní škola z důvodu přestupu, přestane být dotýčný žák po uplynutí této doby žákem základní školy.

4. Žák z důvodu dlouhodobého záškoláctví delší dobu nedochází do základní školy, absence není omluvena, škola nemá informace o místě žákova pobytu. Škola neúspěšně vyzývá zákonného zástupce žáka k návštěvě školy, spolupracuje s orgány sociálně právní ochrany dítěte, policií, soudem. Lze v tomto případě uznat splněný rok povinné školní docházky ?

Doba, po kterou žák nedochází do školy a absence je omluvená nebo neomluvená, se započítává do počtu splněných let povinné školní docházky, a to i v případě, že absence

trvá většinu školního roku. Žákovi se vydá vysvědčení, na kterém bude uveden počet splněných let povinné školní docházky, jako by žák do školy docházel. Pokud žák není přítomen a vysvědčení nelze předat jeho zákonnému zástupci, uloží ho škola v pedagogické dokumentaci žáka.

5. Jaký je postup ředitele školy v případě, že zákonný zástupce podal žádost o odklad školní docházky s doporučením odborného lékaře po termínu stanoveném školským zákonem?

Termín stanovený v § 37 odst. 1 školského zákona pro podání žádosti o odklad povinné školní docházky (PŠD) je termínem závazným a v zásadě konečným a jeho dodržení je podstatné pro další průběh správního řízení. Je však v případě vážných důvodů možné požádat o tzv. prominutí zmeškání úkonu podle § 41 správního řádu.

Toto výjimečné opatření umožňuje řediteli školy jako správnímu orgánu, aby prominul zmeškání úkonu, a to za podmínek stanovených v § 41 správního řádu. Jak je z ustanovení § 41 správního řádu patrné, k prominutí zmeškání úkonu nestačí jen to, aby zákonný zástupce bez dalšího podal žádost po stanoveném termínu. Zároveň s žádostí musí být podána žádost o prominutí zmeškání úkonu, ve které musí být především uvedeny důvody, které zmeškání termínu zapříčinily (stejně tak nepostačuje poslat samostatně pouze žádost o prominutí zmeškání úkonu bez samotné žádosti o odklad PŠD). Pokud bude pouze podána žádost o prominutí zmeškání úkonu, ale bez žádosti o odklad PŠD, ředitel školy se věcí vůbec nezabývá (§ 41 odst. 2 správního řádu). Pokud bude pouze podána žádost o odklad po stanoveném termínu, ale bez žádosti o prominutí zmeškání úkonu, ředitel školy z tohoto důvodu bez dalšího nevyhoví žádosti o odklad PŠD.

V případě, že žádost o odklad je doprovázena žádostí o prominutí zmeškání termínu, je ředitel školy povinen posoudit důvody, které jsou v žádosti uvedeny. Ředitel školy je však oprávněn vyhovět žádosti o prominutí zmeškání úkonu pouze v případě, že „překážkou byly závažné důvody, které nastaly bez zavinění podatele“ (§ 41 odst. 4 správního řádu). Musí se tedy jednat o důvody, v jejichž důsledku skutečně nemohl uchazeč nebo zákonný zástupce nezletilého uchazeče přihlášku včas podat (dlouhodobější neplánovaná hospitalizace v nemocnici apod.). Takovým důvodem nemůže být neznalost právních předpisů. Jak je vidět, jedná se skutečně o mimořádné opatření, na které nelze v žádném případě spoléhat.

O prominutí i neprominutí zmeškání úkonu rozhoduje ředitel školy usnesením, které se podateli doručí (proti tomuto usnesení je možné podat odvolání ke krajskému úřadu, a to do 15 dnů ode dne jeho doručení podateli).

6. Co to jsou zahraniční školy na území ČR a jak v nich probíhá vzdělávání?

Plnění povinné školní docházky v zahraniční škole se řídí § 38 odst. 1 písmeno c) školského zákona. Zahraniční škola na území ČR definována takto: „... ve škole zřízené na území České republiky právnickou osobou se sídlem mimo území České republiky nebo fyzickou osobou, která je cizím státním občanem, a nezapsané do školského rejstříku, v níž ministr školství, mládeže a tělovýchovy povolil plnění povinné školní docházky.“.

Právnické osoby, které v současné době vykonávají činnost zahraniční školy, ji vykonávají v rámci svého předmětu podnikání zapsaného v obchodním rejstříku. Zahraniční škola není školou podle školského zákona, a tudíž se do rejstříku škol a školských zařízení nezapisuje. Plnění povinné školní docházky v zahraniční škole je možné pouze na základě povolení, které vydává ministr školství, mládeže a tělovýchovy.

Povolení k plnění povinné školní docházky v zahraniční škole lze právnické osobě udělit na základě § 38 odst. 1 písm. c) školského zákona. V uvedeném ustanovení jsou stanoveny základní právní aspekty povolování poskytování vzdělávání v zahraniční škole.

Vzdělávání žáků v zahraniční škole se však neřídí školským zákonem. Pokud jde o práva žáků ve vztahu k zahraniční škole, řídí se tato obecně závaznými právními předpisy a ustanoveními smlouvy uzavřené mezi právnickou osobou vykonávající činnost zahraniční školy a zákonnými zástupci žáka, která vztah žáka a zahraniční školy zakládá a upravuje. Pokud by došlo k hrubému porušení práv žáků plnění povinnou školní docházkou v zahraniční škole, byl by takovéto porušení oprávněn závazně posoudit pouze soud v občanskoprávním řízení.

Žáci se státním občanstvím ČR musí být zároveň žáky kmenové školy v ČR zapsané do školského rejstříku a konat zkoušky z vybraných předmětů. Žáci, občané jiného státu než Česká republika (dále jen „cizinci“), kteří plní docházkou v zahraniční škole s vydaným povolením, nejsou žáky kmenové školy v ČR zařazené v rejstříku a nekonají zkoušky. Čeští žáci ani žáci cizinci nemohou plnit povinnou školní docházkou v zahraniční škole, k jejíž činnosti nemá právnická osoba vydané povolení.

Platnost vysvědčení, jako dokladu o dosaženém stupni vzdělání, vydané zahraniční školou garantuje tato zahraniční škola, tedy právnická osoba vykonávající činnost zahraniční školy. Vysvědčení vydané zahraniční školou je možné v ČR nostrifikovat za podmínek stanovených v § 108 školského zákona. Žákovi se státním občanstvím ČR, který plní povinnou školní docházkou v zahraniční škole na území ČR, vydává vysvědčení jeho kmenová škola, ve které koná zkoušky.

Zákonný zástupce žáka je povinen oznámit řediteli kmenové školy (kmenová škola je spádová škola, nebo jiná škola zapsaná do školského rejstříku, kterou žákovi zvolil jeho zákonný zástupce) v ČR zapsané do školského rejstříku, v níž žák plní povinnou školní docházkou, předpokládanou dobu plnění povinné školní docházky v zahraniční škole na území ČR, adresu místa pobytu žáka a popřípadě i adresu příslušné školy.

Žáci, kteří plní povinnou školní docházkou v zahraniční škole na území ČR, konají zkoušky z vybraných předmětů v kmenové škole podle § 18 - § 21 vyhlášky č. 48/2005 Sb.

Seznam zahraničních škol na území ČR je zveřejněn zde <http://www.msmt.cz/vzdelavani/seznam-zahranicnich-skol-s-vydanym-povolenim>.

7. Jaký je správný postup žáků a zákonných zástupců žáka při zahájení, průběhu a ukončení docházky v zahraniční škole na území ČR ?

Postup žáků a zákonných zástupců žáka se státním občanstvím ČR

Zákonný zástupce žáka (občana ČR) oznámí (písemně) řediteli základní školy, ve které je žák zapsaný k plnění povinné školní docházky (kmenová škola), že žák plní povinnou školní docházkou v zahraniční škole na území ČR a uvede její adresu a adresu právnické osoby, která činnost zahraniční školy vykonává.

Žák plní povinnou školní docházkou v zahraniční škole na území ČR v souladu s §18 - § 21 vyhlášky č.48/2005 Sb.

Zákonný zástupce žáka dohodne termíny konání zkoušek z vybraných předmětů v kmenové škole. Zkoušky lze konat za období nejméně jednoho pololetí školního roku, nejdéle však za období dvou školních roků.

V dohodnutých termínech žák koná zkoušky z vybraných předmětů. Před konáním zkoušky předloží zákonný zástupce žáka řediteli zkoušející kmenové školy vysvědčení žáka za příslušný ročník zahraniční školy a jeho překlad do českého jazyka. Pokud toto vysvědčení neobsahuje jednoznačné vyjádření o úspěšnosti ukončení příslušného ročníku základního vzdělávání nebo pololetí školního roku, předloží zákonný zástupce žáka potvrzení zahraniční školy o úspěšnosti ukončení příslušného ročníku základního vzdělávání nebo pololetí školního

roku a jeho překlad do českého jazyka. Pro stanovení stupně celkového hodnocení žáka devátého ročníku na konci školního roku je rozhodný výsledek zkoušky a vyjádření zahraniční školy, že žák úspěšně ukončil devátý ročník základního vzdělávání. V případě pochybností o správnosti překladu je ředitel zkoušející kmenové školy oprávněn požadovat předložení úředně ověřeného překladu.

V případě ukončení školní docházky do zahraniční školy žák plní povinnou školní docházku ve škole, zapsané do školského rejstříku, do které je žák přihlášen.

Postup žáků a zákonných zástupců žáka - cizince

Žáci – cizinci, kteří plní povinnou školní docházku v zahraniční škole vykonávané právníkem osobou s vydaným povolením, nejsou žáky kmenové školy v ČR zařazené ve školském rejstříku a nekonají rozdílové zkoušky.

V případě, že žák – cizinec ukončí docházku do zahraniční školy před dokončením povinné školní docházky, jsou zákonní zástupci žáka – cizince jej povinni přihlásit k plnění povinné školní docházky žáka do základní školy zapsané do školského rejstříku.

8. Jakým způsobem může žák plnit povinnou školní docházku v zahraničí? Jaký je správný postup rodičů a školy v tomto případě?

Postup podrobně upravuje § 38 školského zákona a § 18 až 21 vyhlášky č. 48/2005 Sb.

Žák může plnit povinnou školní docházku ve škole mimo území České republiky, ve škole zřízené při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky (v současné době – září 2010 pouze v Moskvě), v evropské škole působící na základě Úmluvy o statutu Evropských škol nebo formou individuální výuky v zahraničí.

Žák, který plní povinnou školní docházku jedním z výše uvedených způsobů, je vždy zároveň žákem české školy, kde je zapsán k plnění povinné školní docházky (kmenová škola).

Před odjezdem do zahraničí je zákonný zástupce žáka je povinen oznámit řediteli kmenové školy uvedené předpokládanou dobu plnění povinné školní docházky v zahraničí, způsob plnění povinné školní docházky, adresu místa pobytu žáka a popřípadě i adresu příslušné zahraniční školy. Zákonný zástupce žáka je povinen přihlásit žáka do zahraniční školy nejpozději do dvou týdnů po příjezdu žáka do země pobytu.

Žák, který plní povinnou školní docházku v zahraničí, koná zkoušky z vybraných předmětů ve své kmenové škole ve škole při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky. Výjimkou jsou evropské školy, kdy žák zkoušky nekoná.

Povinnost konat zkoušky a být žákem kmenové školy se nevztahuje na občany jiného členského státu Evropské unie, kteří pobývají na území České republiky přechodně po dobu delší než 90 dnů, a jiné cizince, kteří jsou oprávněni pobývat na území České republiky přechodně po dobu delší než 90 dnů, pokud plní povinnou školní docházku v zahraniční škole na území České republiky.

Žák koná zkoušky z těchto předmětů:

- a) ve všech ročnících ze vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura, stanoveného Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (RVP ZV),
- b) ve 4. a 5. ročníku ze vzdělávacího obsahu vlastivědné povahy vztahujícího se k České republice vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět, stanoveného RVP ZV,
- c) v 6. - 9. ročníku ze vzdělávacího obsahu vztahujícího se k České republice vzdělávacího oboru Dějepis a Zeměpis, stanovených RVP ZV.

Žák, který plní povinnou školní docházku formou individuální výuky v zahraničí, koná zkoušku z každého předmětu uvedeného v příslušných ročnících školního vzdělávacího programu zkoušející školy.

Zkoušku lze konat za období nejméně jednoho pololetí školního roku, nejdéle však za období dvou školních roků. Konkrétní obsah a rozsah zkoušky stanoví ředitel zkoušející školy v souladu se školním vzdělávacím programem zkoušející školy. Se stanoveným obsahem a rozsahem zkoušky seznámí ředitel zkoušející školy s dostatečným časovým předstihem zákonného zástupce žáka, nejpozději však při stanovení termínu zkoušky.

Zkouška je komisionální. Komisi jmenuje ředitel zkoušející školy. Termín konání zkoušky dohodne ředitel zkoušející školy se zákonným zástupcem žáka tak, aby se zkouška uskutečnila nejpozději do dvou měsíců po skončení období, za které se zkouška koná. Nedojde-li k dohodě mezi zákonným zástupcem žáka a ředitelem zkoušející školy, stanoví termín zkoušky ředitel zkoušející školy. Není-li možné žáka ze závažných důvodů v dohodnutém termínu přezkoušet, stanoví ředitel zkoušející školy náhradní termín zkoušky tak, aby se zkouška uskutečnila nejpozději do čtyř měsíců po skončení období, za které se zkouška koná.

Před konáním zkoušky předloží zákonný zástupce žáka řediteli zkoušející školy vysvědčení žáka za příslušný ročník zahraniční školy a jeho překlad do českého jazyka. Pokud toto vysvědčení neobsahuje jednoznačné vyjádření o úspěšnosti ukončení příslušného ročníku základního vzdělávání nebo pololetí školního roku, předloží zástupce žáka potvrzení zahraniční školy o úspěšnosti ukončení příslušného ročníku základního vzdělávání nebo pololetí školního roku a jeho překlad do českého jazyka. Pro stanovení stupně celkového hodnocení žáka devátého ročníku na konci školního roku je rozhodný výsledek zkoušky a vyjádření zahraniční školy, že žák úspěšně ukončil devátý ročník základního vzdělávání. V případě pochybností o správnosti překladu je ředitel zkoušející školy oprávněn požadovat předložení úředně ověřeného překladu.

V případě, že zákonný zástupce žáka má pochybnosti o správnosti výsledku zkoušky, může požádat o komisionální přezkoušení.

Vykoná-li žák zkoušku ve škole zřízené při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky, zašle ředitel této školy řediteli kmenové školy kopii vysvědčení a výpis z dokumentace školy s údaji o žákovi.

Výše uvedené platí i v případě, že žák má kromě občanství ČR i občanství jiného státu.

9. Jakým způsobem máme hodnotit žáka – cizince, který umí velmi špatně česky ?

Při hodnocení výsledků vzdělávání žáků – cizinců se postupuje podle § 51 až 53 školského zákona a § 14 až 17 vyhlášky č. 48/2005 Sb.. Zvláště pak upozorňujeme na § 15 odst. 9 vyhlášky, podle něhož se dosažená úroveň znalosti českého jazyka považuje za **závažnou souvislost ovlivňující výkon žáka** (při hodnocení ze vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura určeného RVP ZV nebo předmětu Český jazyk a literatura podle dosavadních vzdělávacích programů pro základní vzdělávání nejméně po dobu 3 po sobě jdoucích pololetí).

Pro hodnocení žáka – cizince bude tedy škola (zejména v předmětu Český jazyk) **používat výrazně individuální kritéria hodnocení** tak, aby hodnocení zahrnovalo všechny souvislosti, které ovlivňují výkon žáka. V této souvislosti **doporučujeme používat slovní hodnocení**, které kromě jiného obsahuje naznačení možností dalšího rozvoje žáka, zdůvodnění hodnocení a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat.

Je možné využít také ustanovení § 52 odst. 2 a 3 školského zákona a z důvodů nedostatku podkladů žáka z některého předmětu na konci pololetí nehodnotit a stanovit náhradní termín hodnocení, případně nehodnotit ani v náhradním termínu. Je třeba si ale uvědomit, že pokud **nebude žák hodnocen na konci 2. pololetí** (ani v náhradním termínu), **bude opakovat ročník**. Toto ustanovení platí pro všechny žáky, tedy i pro žáky – cizince. Toto řešení však vzhledem k dalšímu rozvoji žáka **nedoporučujeme**.

U žáků – cizinců z EU je možné jako pomoc ke zvládnutí českého jazyka využít též ustanovení § 20 odst. 5 školského zákona („Pro žáky, kteří jsou dětmi osoby se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie, a kteří na území České republiky, kde taková osoba vykonává nebo vykonávala pracovní činnost v pracovněprávním vztahu nebo samostatně výdělečnou činnost, nebo na území České republiky studuje, anebo získala právo pobytu na území České republiky z jiného důvodu dlouhodobě pobývají a kteří plní povinnou školní docházku podle tohoto zákona, zajistí krajský úřad příslušný podle místa pobytu žáka ve spolupráci se zřizovatelem školy: a) bezplatnou přípravu k jejich začlenění do základního vzdělávání, zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto žáků.“).

10. Na základě srovnávací analýzy našeho ŠVP s RVP ZV, jsme byli nuceni přistoupit k několika zásadním úpravám našeho ŠVP. Změny, které jsme učinili, jsou tak zásadní, že nemůžeme vydat pouze dodatky, ale nový ŠVP s platností od začátku příštího školního roku. Můžeme učit všechny ročníky, tj. 1. až 9. ročníky podle upraveného ŠVP, nebo ročníky, které se začaly učit dle starého ŠVP, musíme vyučovat dále podle tohoto původního dokumentu ?

Podle upraveného ŠVP budou na škole vyučovány od září všechny ročníky. Je ale třeba zajistit, aby i po úpravě ŠVP byly u všech žáků na konci vzdělávacího období (po 5. a 9. ročníku) naplněny veškeré očekávané výstupy definované v RVP ZV.

11. Je možné vyhovět požadavku rodičů žáka, aby se ředitel školy, z níž žák přestupuje, nedozvěděl adresu školy, kam žák přestupuje ?

Školský zákon tuto situaci neumožňuje. Ředitel školy je povinen informovat ředitele školy, z níž žák přestupuje.

12. Chtěla bych svojí dceru vzdělávat doma. Je to možné ? Pokud ano, kde o to mohu požádat ?

Individuální vzdělání (domácí vzdělávání) se řídí § 41 školského zákona a lze ho povolit pouze žákovi 1. až 5. ročníku základní školy.

O povolení individuálního vzdělávání žáka rozhoduje ředitel školy, kam byl žák přijat k plnění povinné školní docházky, na základě písemné žádosti zákonného zástupce žáka. Žádost zákonného zástupce o individuální vzdělávání musí obsahovat: jméno a příjmení žáka, jeho rodné číslo, místo trvalého pobytu žáka nebo bydliště, pokud nemá na území České republiky místo trvalého pobytu; uvedení období, ročníku, popřípadě pololetí, kdy má být žák individuálně vzděláván; důvody pro individuální vzdělávání žáka; popis prostorového a materiálně technického zabezpečení vzdělávání a podmínek ochrany zdraví individuálně vzdělávaného žáka; doklady osvědčující splnění vzdělání osoby, která bude žáka individuálně vzdělávat; seznam učebnic a učebních textů, které budou ve výuce užívány, pokud nejde o učebnice uvedené v § 27 odst. 1 školského zákona; další skutečnosti, které mají vliv na průběh vzdělávání žáka; vyjádření školského poradenského zařízení.

Ředitel školy individuální vzdělávání povolí, pokud jsou dány závažné důvody pro individuální vzdělávání; jsou zajištěny dostatečné podmínky pro individuální vzdělávání, zejména podmínky materiální a ochrany zdraví žáka; osoba, která bude žáka vzdělávat,

získala alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou; jsou zajištěny vhodné učebnice a učební texty, podle nichž se má žák vzdělávat.

Individuálně vzdělávaný žák koná za každé pololetí zkoušky z příslušného učiva.

Ředitel školy zruší povolení individuálního vzdělávání pokud nejsou zajištěny dostatečné podmínky ke vzdělávání, zejména podmínky materiální, personální a ochrany zdraví žák; pokud zákonný zástupce neplní podmínky individuálního vzdělávání stanovené tímto zákonem; pokud žák na konci druhého pololetí příslušného školního roku neprospěl; nelze-li žáka hodnotit způsobem uvedeným v odstavcích 4 a 5 vyhlášky č. 48/2005 Sb. nebo na žádost zákonného zástupce žáka.

Výdaje spojené s individuálním vzděláváním hradí zákonný zástupce žáka, s výjimkou učebnic a základních školních potřeb poskytovaných dle školského zákona zdarma.

Další podrobnosti k postupu školy a zákonných zástupců jsou uvedeny zde: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/informace-a-doporuceni-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-k-individualnimu-vzdelavani>.

MŠMT od roku 2007 pokusně ověřuje na 6 školách individuální vzdělávání na 2. stupni základní školy. Pokusné ověřování bude trvat do konce roku 2011. Bližší informace jsou zveřejněny zde: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vyhlaseni-pokusneho-overovani-podle-171-odst-1-zakona-c-561>.

13. Ukončil jsem povinnou školní docházku v 8. ročníku, protože jsem v 6. ročníku opakoval a po ukončení 8. ročníku jsem ze základní školy odešel. Je nějaké způsob, jak bych si mohl doplnit základní vzdělání ?

Možnost dodatečného dosažení základního vzdělání umožňuje § 55 školského zákona. Pro osoby, které nezískaly základní vzdělání, může základní a střední škola po projednání se zřizovatelem a krajským úřadem organizovat v souladu s rámcovým vzdělávacím programem základního vzdělávání kurzy pro získání základního vzdělání. Doporučujeme informovat se buď na odboru školství krajského úřadu, nebo na příslušného městského úřadu, které školy v regionu zajišťují kurzy pro získání základního vzdělání.

Podrobnosti o organizaci kurzů a závěrečných zkoušek jsou uvedeny v § 12 a 13 vyhlášky č. 48/005 Sb.

Kurz pro získání základního vzdělání může základní škola nebo střední škola organizovat v denní nebo dálkové formě vzdělávání. Vzdělávání v denní formě vzdělávání je organizováno ve třídě kurzu pravidelně každý den v pětidenním vyučovacím týdnu v průběhu školního roku. Počet vyučovacích hodin v týdnu stanoví škola v rozpětí nejnižšího a nejvyššího počtu vyučovacích hodin týdně v 9. ročníku stanovených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání. Vzdělávání v dálkové formě vzdělávání je organizováno jako samostatné studium spojené s konzultacemi v rozsahu nejvýše 180 konzultačních hodin ve školním roce.

Délku kurzu v denní i dálkové formě vzdělávání určí ředitel školy na základě zjištění úrovně dosavadního vzdělání žáka, nejvýše však v délce jednoho školního roku. Kurzy v denní i dálkové formě se zahajují k začátku 1. nebo 2. pololetí.

Obsah vzdělávání a obsah zkoušek na závěr kurzu stanoví škola v souladu s očekávanými výstupy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Na závěr kurzu koná žák zkoušky z předmětů stanovených školním vzdělávacím programem pro poslední ročník základního vzdělávání, s výjimkou předmětů volitelných a nepovinných.

Po úspěšném vykonání zkoušek nebo opravných zkoušek žák obdrží vysvědčení. Konání zkoušek je možné i bez předchozího vzdělávání v denní nebo dálkové formě vzdělávání v kurzu.

14. Žákyně byla po ukončení 5. ročníku přijata na osmileté gymnázium. Nyní zjistila, že na studium nestačí (hrozí jí 2 x nedostatečná) a chce se vrátit zpět na základní školu. Je možné ji zařadit od září do 9. ročníku ZŠ (v případě, že by nebyla hodnocena na gymnáziu nedostatečně) bez dalšího přezkoušení? Musela by opakovat 8. ročník v případě, že by neprospěla ?

Dotaz řeší § 39 odst. 2 školského zákona: „Na žádost zákonného zástupce žáka nebo po dohodě s ním převede ředitel střední školy žáka, který plní povinnou školní docházku ve střední škole, do odpovídajícího ročníku spádové základní školy, popřípadě do jiné základní školy, kterou zvolil zákonný zástupce, a to se souhlasem ředitele této školy.“

Žákyně tedy bude převedena do odpovídajícího ročníku základní školy. Pokud by na střední škole neprospěla, bude opakovat 8. ročník, jinak bude převedena do 9. ročníku. Další přezkoušení nebude prováděno.

15. Ve třetím ročníku ZŠ je žák, který bude na konci školního roku hodnocen z jednoho předmětu stupněm nedostatečný. Musí tento žák dělat o prázdninách opravnou zkoušku nebo má rovnou opakovat ročník?

Možnost konání opravných zkoušek se týká žáků všech ročníků, tedy i na 1. stupni ZŠ. Podmínky pro konání opravných zkoušek jsou dané vyhláškou č. 48/2005 Sb., a to společně pro I. a II. stupeň.

16. Žák byl na konci 2. pololetí hodnocen z předmětu Anglický jazyk stupněm nedostatečný. Konal opravnou zkoušku a komise ohodnotila žákův výkon stupněm dobrý. Jaká známka bude uvedena na vysvědčení ?

Na vysvědčení se uvádí vždy takový stupeň hodnocení, kterého žák dosáhne při opravné zkoušce. V tomto případě bude na vysvědčení uveden stupeň dobrý.

17. Žák 4. ročníku přestoupil na naši školu z jiné školy, která měla v učebním plánu počty hodin v jednotlivých ročnících rozděleny jinak, než naše škola. Žák proto na 1. stupni absolvuje celkem 117 hodin. Musíme počet hodin dorovnat a bude muset žák chodit v 5. ročníku o 1 hodinu do školy více ?

Celkové počty vyučovacích hodin v učebním plánu RVP ZV (118 na 1. stupni a 122 na 2. stupni) jsou závazné pro konkrétní školu a její ŠVP. Pokud žák přestoupí z jedné školy na druhou, může se stát, že např. na 1. stupni neabsolvuje přesně celkem 118 hodin, ale může to být více nebo méně, podle učebních plánů konkrétních škol. V tomto případě se rozdíly v počtu absolvovaných hodin u konkrétního žáka nevyrovnávají.

18. Jakým způsobem probíhá schvalování učebnic ? Musí mít všechny učebnice, které ve škole používáme, schvalovací doložku ?

Veškeré informace k udělování schvalovacích doložek učebnicím a učebními textům jsou zveřejněny zde: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/schvalovaci-dolozky-k-ucebnicim-cervenec-2009>.

Podle § 27 školského zákona mohou školy při výuce kromě učebnic a učebních textů uvedených v seznamu učebnic se schvalovací doložkou používat i další učebnice a učební texty, pokud nejsou v rozporu s cíli vzdělávání stanovenými školským zákonem, rámcovými vzdělávacími programy nebo právními předpisy a pokud svou strukturou a obsahem vyhovují

pedagogickým a didaktickým zásadám vzdělávání. O použití těchto učebnic a učebních textů rozhoduje ředitel školy, který zodpovídá za splnění uvedených podmínek.

19. Je povinností dělit předmět Tělesná výchova na ZŠ na skupinu hochů a skupinu dívek ?

V RVP ZV není výslovně uvedeno doporučení ke společné nebo oddělené výuce chlapců a dívek na tělesnou výchovu. Výuka do 5. ročníku probíhá zpravidla koedukovaně, od 6. ročníku odděleně. Konkrétní způsob organizace výuky tělesné výchovy určí ředitel/ředitelka školy s přihlédnutím k situaci a potřebám školy i žáků.

20. Je pedagog oprávněn zabavit žákovi osobní věc ?

Vyučující (nebo osoba zajišťující dozor) může žákovi dočasně odebrat osobní věc, je-li to nutné k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, anebo pokud používání dané věci je v rozporu se školním řádem nebo provozním řádem školského zařízení. Majetek žáka by mu měl být v nejbližší možné době navrácen (např. na konci vyučovací hodiny, případně na konci vyučování daného dne). Takže se jedná v podstatě o odložení věci na místo, kde s ní žák nemůže manipulovat.

21. Jaký právní předpis zavazuje učitele k používání pracovních sešitů ?

Výběr učebnic a dalších učebních textů je v kompetenci ředitele školy, a to v souladu s § 27 školského zákona a rámcovými vzdělávacími programy a dalšími právními předpisy.

22. Jak probíhá výuka náboženství ?

Náboženství mohou vyučovat pouze registrované církve nebo náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno zvláštní právo vyučovat náboženství ve státních školách podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Aktuální údaje, texty relevantních právních předpisů a další informace lze získat na internetových stránkách ministerstva kultury (www.mkcr.cz, odkaz Církve a náboženské společnosti).

V základních školách a středních školách zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí (neplatí pro soukromé a církevní školy) se vyučuje náboženství jako nepovinný předmět (dle zákona 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ve znění pozdějších předpisů), a to pokud se k výuce přihlásí ve školním roce alespoň 7 žáků školy. K vyučování náboženství lze spojovat žáky z několika ročníků jedné školy nebo více škol, nejvýše však do počtu 30 žáků ve třídě. Spojovat žáky z více škol k vyučování náboženství lze na základě smlouvy mezi příslušnými školami, která upraví rovněž úhradu nákladů spojených s tímto vyučováním. V soukromých a církevních školách je možné náboženství vyučovat také jako povinný nebo volitelný předmět.

Nepovinný předmět náboženství může vyučovat pouze pověřený zástupce církve nebo náboženské společnosti, který splňuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka (podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících), a to pouze v pracovněprávním vztahu ke škole. Pověření vydává statutární orgán církve nebo náboženské společnosti, v případě římskokatolické církve statutární orgán příslušného biskupství.

Pokud je předmět náboženství ve škole zaveden, musí výuka probíhat dle osnov, které jsou součástí ŠVP např. formou přílohy. Osnovy předmětu vydává škola, ale obsahově je připravuje vyučující pedagog příslušné církve nebo náboženské společnosti.

Normativní ani metodická úprava pro výuku náboženství není stanovena.

23. Je stanoven povinný obsah lékárníčky na školní akce ?

v současné době není žádným právním předpisem stanoven povinný obsah lékárníček ve školách a stravovacích zařízeních. Vodítkem pro vybavení lékárníčky pro Vás může být vyhláška č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění vyhlášky č. 148/2004 Sb., kde naleznete v příloze minimální rozsah vybavení lékárníčky na zotavovacích akcích pro děti a pro školy v přírodě. Inspirovat se můžete také, v současné době již zrušenou oborovou normou ON 846635, kde naleznete doporučený obsah různých typů lékárníček.

24. Jaký je rozdíl mezi výukou metodou CLIL a výukou předmětu v cizím jazyce ?

Výuka CLIL (Content and Language Integrated Learning, tj. obsahově a jazykově integrované učení) znamená, že jde o integrovanou výuku cizího jazyka a nejazykového předmětu, tj. vzdělávací obsah je integrací části vzdělávacího obsahu nejazykového předmětu a části vzdělávacího obsahu cizího jazyka. V úvodním roce nevyžaduje výuka CLIL jazykové znalosti žáků, probíhá částečně v cizím jazyce a částečně v češtině. Později může výuka probíhat ve velké míře v cizím jazyce, sleduje však vždy dva výukové cíle, jeden v cizím jazyce, jeden v odpovídajícím nejazykovém předmětu.

Cizojazyčná výuka (výuka předmětu v cizím jazyce) znamená, že některé předměty jsou vyučovány v cizím jazyce. Vzdělávací obsah tohoto předmětu odpovídá vzdělávacímu obsahu příslušného vzdělávacího oboru. Výuka předpokládá určité jazykové znalosti žáků. V ČR probíhá na školách s dvojjazyčnou (bilingvní) výukou, především na dvojjazyčných (bilingvních) gymnáziích a na některých základních školách.

Mezi nesporné výhody CLIL patří přirozené prostředí pro výuku a rozvoj cizího jazyka. Žáci použijí cizí jazyk v naprosto přirozeném prostředí a ne v uměle vykonstruovaných situacích tak, jak se děje na hodinách cizího jazyka. Jsou lépe motivováni a jsou zároveň účastni bezprostředního použití jazyka. Hodina jednoho nejazykového předmětu umožní tak nenásilné osvojování si cizího jazyka.

Výuka metodou CLIL je dost často nesprávně interpretována jako výuka nejazykového předmětu v cizím jazyce nebo jako výuka jazyka na základě témat z odborných předmětů, tj. na základě mezipředmětových vztahů. V prvním případě jde o bilingvní, resp. cizojazyčnou výuku nejazykového předmětu, při které je u žáků nezbytným předpokladem znalost cizího jazyka. Cílem takové hodiny není získat primárně nové znalosti v cizím jazyce, ale především znalosti v nejazykovém předmětu nabízené prostřednictvím cizího jazyka. Ve druhém případě jde o mezipředmětové vztahy; kde učitel využívá znalostí žáků z nejazykového předmětu k výuce slovní zásoby, gramatických a lexikálních jevů cizího jazyka. V tomto případě není cílem hodiny získat nové znalosti v nejazykovém předmětu.

Z metodologického hlediska je zásadní rozdíl mezi jazykovým vyučováním a vyučováním nejazykových - odborných předmětů v cizím jazyce. Jazykové vyučování je v převážné míře zaměřeno na procvičování čtyř dovedností (čtení, poslech, mluvení a psaní). Ve vyučování nejazykového předmětu jsou tyto čtyři dovednosti prostředkem k získání nových informací a k demonstraci pochopení vyučovaného předmětu. Právě tato dovednost, jednat v cizím jazyce v různých situacích, může být považována za největší výhodu CLIL především pro budoucí povolání žáků. Žáci se neučí jazykovým znalostem, které možná někdy později použijí, nýbrž znalostem, které použijí bezprostředně.

Zavedení používání metody CLIL na jakémkoliv stupni vzdělávání není vázáno žádnými legislativními dokumenty nebo předpisy. Je plně v kompetenci ředitele, jaké výchovné a vzdělávací strategie jsou na škole realizovány. CLIL může být jednou z těchto strategií. Naopak zavedení výuky některého předmětu v cizím jazyce je vázáno na povolení MŠMT dle Pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k postupu při povolování výuky

některých předmětů v cizím jazyce ze dne 15. července 2008, čj. 527/2008-23 (<http://www.msmt.cz/vzdelavani/pokyn-ministra-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-k-postupu-pri>).

Další informace jsou uvedeny zde: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/content-and-language-integrated-learning-v-cr>.

25. Kde lze získat v elektronické podobě příručku *Sexuální výchova – vybraná témata* ?

Na základě velkého zájmu o příručku „Sexuální výchova – vybraná témata“ uvádíme níže odkazy, kde je text příručky k dispozici:

a) <http://www.atre.cz/aktuality/nahled/id/92>;

b) http://eduin.cz/wp-content/uploads/311/Metodicke_materialy/Sexualni_vychova_vybrana_temata.pdf.